

УПАСВх № 518 / 17.11.2014.

Рецензия

**на дисертационен труд за присъждане на образователната и
научна степен „Доктор“ на тема:**

„Специализирана подготовка на вратаря“

Докторант: Даниел Руменов Димов

Научен ръководител: доц. Михаил Мадански, доктор

Рецензент: доц. Арахангел Гигов, доктор

I. Въведение

Футболният отбор е сложна структура, в която всеки един от играчите изпълнява специфични функции, подчинени на стратегията и тактиката на отбора. Без да се подценяват останалите играчи, вратарят има особено важна роля не само по опазване на собствената врата, но така също за спазване на тактическата дисциплина на състезателите от защитната линия и организацията на играта на целия отбор. За успешното изпълнение на посочените функции е необходимо вратарят да има висок двигателен потенциал, завидни технически умения, психомоторни и психологически качества, да бъде лидер и организатор на целия отбор. В тази връзка изследваният от докторанта научен проблем е актуален и дисертабилен.

II. Структура и съдържание

Дисертационният труд е разработен на 130 стандартни страници, литературна справка и 9 приложения. Резултатите от изследването са

представени на 55 фигури и 29 таблици. Стилът на автора и техническото оформление на разработката са отлични.

Ще се спрем накратко на съдържанието на отделните раздели на разработката.

В **литературния обзор** (глава 1) докторантът се е спрял последователно на анализ на игровата дейност на вратаря, значението на някои психомоторни качества като антиципацията за ефективността на игровите действия. Основен раздел от главата е посветен на различните страни на подготовката на футболните вратари. Ползвани са подходящи за целта източници (100 от които на кирилица, 20 - на латиница и 12 – интернет базирани източници), като авторите коректно са цитирани в текста. Главата завършва с постановка на проблема и **работна хипотеза**, която, най-общо се състои в това, че прилагането на разработената специализирана методика за подготовка на футболни вратари би могла да доведе до съществено повишаване на тяхната подготовка и ефективността на игровите им действия.

В **глава II** е описана методиката на изследването. Целта е добре формулирана и съответства на извършената от докторанта изследователска работа.

Задачите на изследването са кратко и ясно дефинирани и са претърпели съществена редакция след вътрешната защита.

Методиката на изследването включва богат набор от изследователски методи: - Анкетно проучване сред 56 футболни треньори, участващи в курсовете за лиценз „В“ и „А“; - експериментално изследване на антиципацията; - психологическо тестване за определяне на аз-ефективността и увереността в спорта; - спортно педагогически експеримент, в който ефектът от разработената от докторанта методика е установена на базата на богат набор от тестове (17 на брой).

Като цяло разделът показва отличното познаване на методите на научно изследване от страна на докторанта и начините за тяхното практическо приложение. Ползвани са и подходящи за експерименталните данни методи за обработка на данните.

Анализът на резултатите (глава 3) е осъществен в 5 направления:

Резултати от анкетно проучване сред треньори, участващи в курсове за лиценз „А“ и „В“. Резултатите от анкетата показват, че едва 51% от анкетиранияте имат специализирана програма за подготовка на вратари, основна група от тях работят целенасочено с футболните вратари не повече от 3 пъти седмично, което според автора е крайно недостатъчно. Всички тези факти подчертават значимостта на изследвания от докторанта проблем.

Състояние на някои психологически качества на вратарите, каквито са антиципацията, Аз-ефективността, себепрепятстването и спортната увереност (раздели III.2 и III.3). Антиципацията има ключово значение за ефективността на игровите действия на вратаря. Похвално е желанието на докторанта да изясни тази способност на вратарите. Независимо, че изследваният контингент е малък и методиката би могла да бъде прецизирана като приносен оценяваме резултатът, че посоката на удара се усеща от вратарите предимно по движението на маховия крак на изпълняващия удара и в по-малка степен от поставянето на опорния крак или полета на топката в началото от движението ѝ.

С помощта на два стандартизирани психологически теста е установено състоянието на аз-ефективността и увереността на представителите на експерименталната и контролната група. Направено е заключение за разликите между тях, но не е направен коментар за причините, довели до тези разлики.

Същност на методиката за подготовка на млади футболни вратари. Това е основната приносна част на разработката. Тренировъчният план, разработен от докторанта е за 1 година и е съобразен със спортния календар. Методиката е детайлно разработена и отлично илюстрирана.

Ефектът от разработената методика е установен на базата на експеримент. Сравнено е състоянието на резултатите в началото и края на експеримента и статистическата значимост на прираста на резултатите в експериментална (ЕГ), контролна (КГ) групи и национални състезатели. Използван е богат набор от тестове (17 на брой), които описват основните страни на подготовката на младите футболни вратари. Известни затруднения в интерпретацията на резултатите поражда фактът, че КГ по някои от показателите има по-ниски начални резултати и по тази причина, реализира по-висок прираст, отколкото ЕГ. Като цяло приложената

методика води до положително развитие на изследваните резултати, но няма доказателства, че развитието в ЕГ е по-голямо от това в другите две групи. Недостатъчна е събраната фактология и за игровите действия на вратарите в състезателни условия.

Изводите и препоръките са представени в четвърта глава. Те отразяват основните моменти от извършената от докторанта богата изследователска работа. При тяхното оформление докторантът се е съобразил със забележките направени по време на вътрешната защита.

Препоръките касаят внедряване на резултатите от извършената изследователска работа, което наистина може да подобри работата с млади футболни вратари.

III. Приноси

1. Като основен приносен момент на докторанта бих посочил разработването и апробирането на цялостен годишен тренировъчен цикъл за подготовка на футболни вратари.
2. Разрабена и приложена е методика за изследване на антиципацията, като изключително важно за футболните вратари качество.
3. Установено е състоянието на Аз-ефективността, себепрепятстването и увереността на млади футболни вратари, като част от основните психологически качества, определящи ефективността на игровите действия.

Докторантът е представил изрядна документация, която съответства на изискванията на нормативните документи. Авторефератът вярно отразява основните моменти от дисертационния труд. Като препоръка бих отправил да се намали относителният дял на обзора на литературните източници за сметка на по-широкото отразяване на получените от изследването резултати.

Докторантът е представил 3 публикации, на 2 от които е самостоятелен автор.

IV. Заключение

В заключение бих желал да отбележа, че докторантът познава отлично научно-методическата литература, в която се разглежда подготовката на футболните вратари. Той притежава необходимите умения

да организира и проведе обхватно научно изследване. Осъществената богата изследователска програма показва, че той владее широк кръг от изследователски методи и умее да обобщи и интерпретира получените резултати. В завършения си вид разработката отговаря на изискванията за подобен род научни разработки и притежава несъмнени научни приноси. Поради това, считам, че на докторанта **ДАНИЕЛ РУМЕНОВ ДИМОВ** може да бъде присъдена научната и образователна степен „Доктор“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка, вкл. методика на кинезитерапията”, направление 7.6 Спорт.

10.10.2014 г.

София

Рецензент: .....

(доц. А. Гигов, доктор)